

**UNIVERSITEIT
GENT**

‘VROUWEN, MANNEN EN WIE VERGETEN WE HIER’ – JURIDISCHE ASPECTEN

Prof. dr. Pieter Cannoot

GENDER IN HET BELGISCHE RECHT

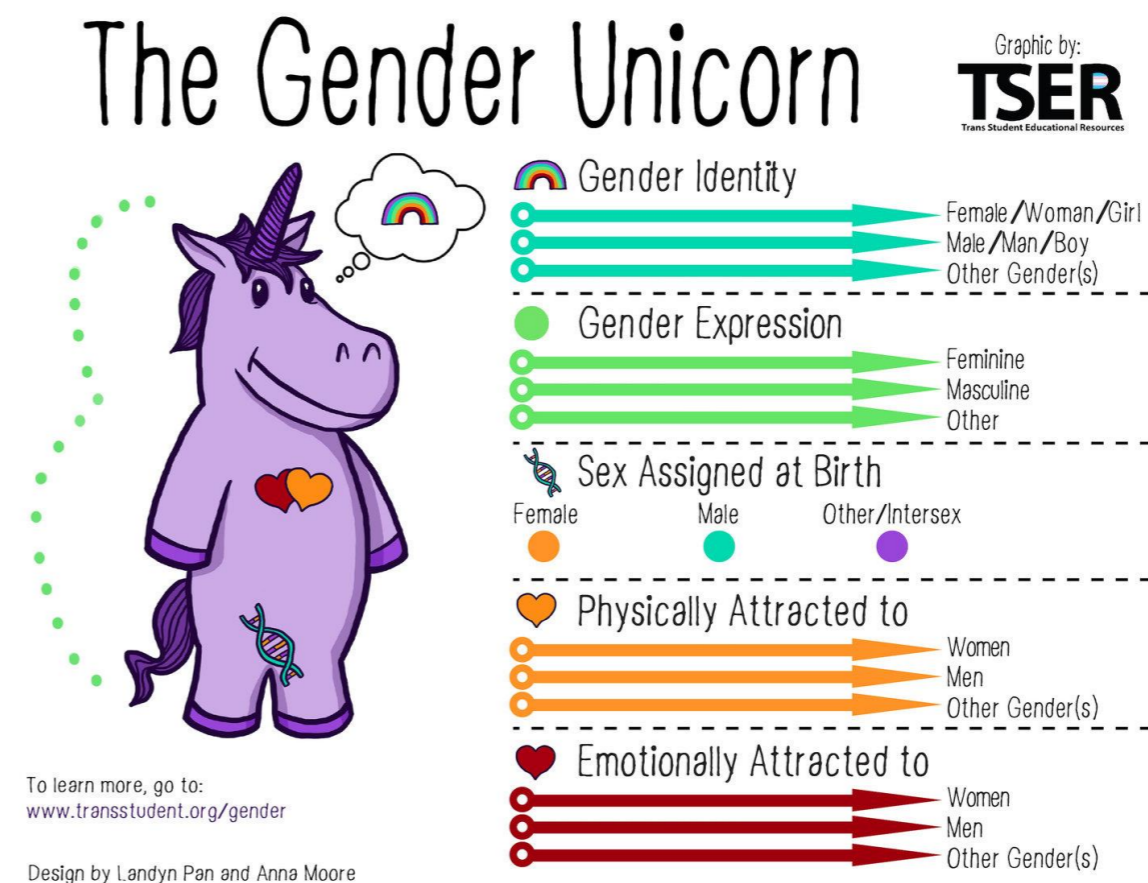
19 juni 2019

GENDER IN HET BELGISCHE RECHT

- 19 juni 2019
 - GwH vernietigt delen van de Transgenderwet
 - Twee discriminaties:
 - T.a.v. personen met een *non-binaire genderidentiteit*
 - T.a.v. personen met een *fluïde genderidentiteit*
 - Erkenning van nieuwe concepten in het Belgische recht, met potentieel transformatieve gevolgen

GENDER IN HET BELGISCHE RECHT

- Seksuele identiteit
 - Sekse(kenmerken)
 - Seksuele oriëntatie
 - Genderidentiteit
 - Genderexpressie

Non-binariteit ≠ intersekse/DSD/variaties in seksekenmerken !

DE WET BETREFFENDE DE TRANSSEKSUALITEIT

- 2007: wet betreffende de transseksualiteit
 - Aanpassing geslachtsregistratie = administratieve procedure
 - Sterke koppeling aan medisch traject (respect voor “natuurwetten”)
 - Voortdurende en onomkeerbare overtuiging tot het “andere geslacht” te behoren;
 - Geslachtsaanpassende behandelingen;
 - Steriliserende behandeling.

TRANSGENDERWET VAN 25 JUNI 2017

- Transgenderwet van 25 juni 2017
 - Wetgever kiest genderautonomie als uitgangspunt
 - Internationale ontwikkelingen
 - Erkenning van bredere doelgroep: ‘transseksualiteit’ vs. ‘transgenders’
 - “Maximale kansen tot zelfontplooiing” voor iedereen
 - Aanpassing registratie wordt mogelijk voor 16-jarigen
 - Aanpassing voornaam wordt mogelijk voor 12-jarigen
 - Noodzakelijke waarborgen tegen fraude en ‘lichtzinnige aanpassingen’

TRANSGENDERWET VAN 25 JUNI 2017

- Waarborgen
 - Dubbele aanvraag
 - Informatiebrochure
 - Preventieve tussenkomst openbaar ministerie
 - Onherroepelijkheid aanpassing van geslachtsregistratie, maar zware 'terugkeerprocedure' bij familierechter
 - Bewijs uitzonderlijke omstandigheden
 - Dwaling
 - Transfobie

TRANSGENDERWET VAN 25 JUNI 2017

- Situatie van non-binaire personen komt aan bod tijdens parlementaire discussie
 - Minister Geens: *“De weg naar de hel is geplaveid met goede voornemens”*
 - Zweedse regeringscoalitie: geen meerderheid voor erkenning van non-binaire personen

VERNIETIGING DOOR GRONDWETTELIJK HOF

- Discriminatie van personen met een niet-binaire genderidentiteit
 - Verzoekers: afwezigheid van erkenning van non-binaire personen is discriminatoire en dus ongrondwettige lacune in de transgenderwet
 - GwH
 - Doelstelling wetgever: procedure van gendererkenning op basis van autonomie
 - Voor zowel binaire als non-binaire personen moet uit autonomie voortvloeien dat wordt rekening gehouden met eigenlijke genderidentiteit

VERNIETIGING DOOR GRONDWETTELIJK HOF

- Nood aan bijkomende juridische hervormingen rechtvaardigt voor GwH het onderscheid niet
 - Samenleving dient enig ongemak te verdragen (cfr. rechtspraak EHRM)
 - Parl. Voorb.: afschaffing geslachtsregistratie is toekomst
 - Genderbinariteit is geen uitgangspunt van de grondwettelijke orde

VERNIETIGING DOOR GRONDWETTELIJK HOF

- Discriminatie van personen met een fluïde genderidentiteit door onherroepelijkheid van de aanpassing
 - GwH
 - Doelstelling voor onherroepelijkheid: fraude en ‘lichtzinnige’ aanpassing vermijden
 - Onherroepelijkheid niet evenredig: minder restrictieve opties (basisprocedure) mogelijk
 - Terugkeerprocedure compenseert ongrondwettigheid niet:
 - Slechts 2 aanpassingen mogelijk
 - Fluïditeit geen uitzonderlijke omstandigheid

EN WAT NU?

– Federale wetgever aan zet

Zulks is te dezen niet het geval. Het Hof kan de in B.7.1 uitgedrukte vaststelling van een lacune immers niet nader preciseren aangezien het niet beschikt over een beoordelingsbevoegdheid die gelijkwaardig is aan die van de wetgever. Er zijn immers verschillende mogelijkheden om die ongrondwettigheid te verhelpen, waaronder de creatie van één of meerdere bijkomende categorieën die zowel bij de geboorte als achteraf toelaten om voor alle personen rekening te houden met het geslacht en de genderidentiteit, maar eveneens de mogelijkheid om de registratie van het geslacht of de genderidentiteit als element van de burgerlijke staat van een persoon te schrappen. Het staat dus aan de wetgever, en aan hem alleen, om met inachtneming van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, een regeling te treffen om de vastgestelde ongrondwettigheid te verhelpen.

EN WAT NU?

- Hof suggereert enkele opties
 - Toevoeging één of meerdere categorieën aan de geslachtsregistratie (bij geboorte en na aanpassing) naast M/V
 - Schrappen van geslacht en/of gender als element van de burgerlijke staat

EN WAT NU?

Transgenders Update

Grondwettelijk Hof vernietigt deel transgenderwet: moet mogelijkheid identiteitskaart

Grondwettelijk Hof vernietigt deel van transgenderwet: naast M en V moet ook X

Grondwettelijk Hof vernietigt deel transgenderwet: naast M en V moet ook X op identiteitskaart

Grondwettelijk Hof: geslacht in geboorteakte moet 'X' kunnen zijn

Transgenderwet wordt deels vernietigd: naast M en V, binnenkort ook X op identiteitskaart?

EN WAT NU?

- Scala aan opties mogelijk:
- Behoud van basics huidig systeem ('gemakkelijkste' optie)
 - Introductie 'X' of 'ander'
 - Introductie meerdere opties + evt. open optie
 - Vermijden van conceptuele verwarring tussen non-binariteit en variaties in seksekenmerken

EN WAT NU?

- Fundamentele hervorming van registratiemodel (advies UZ Gent en UGent)
 - Ontdubbeling van seksregistratie en genderregistratie (want andere finaliteiten)
 - Geslachtsregistratie in patiëntendossier bij geboorte en na behandeling
 - Genderregistratie in rijksregister, maar niet op geboorteakte of ID-kaart
 - Uitstel van registratie tot 12, 16 of 18 jaar
 - Standaard optie X (of eventueel blanco)
 - Vrijwillige registratie en eenvoudig, herhaaldelijk wijzigbaar

EN WAT NU?

- België treedt nieuw (en onbekend) tijdperk
- Elders vrees voor impact op gendergelijkheid
 - Opkomst van ‘genderkritisch’ feminisme / anti ‘woke’ beweging
 - Recht als discriminator vs. recht als instrument van sociale verandering
 - Statistieken genderdiscriminatie
 - Identificatie voor positieve actie
 - Verlies van vrouw als ‘politieke categorie’ (cfr. ‘personen die menstrueren’)

EN WAT NU?

- Bredere impact van genderautonomie en toenemende individualisering van zorgtraject voor trans en non-binaire personen
 - Gendersegregatie in infrastructuur en diensten ter bescherming tegen seksueel geweld
 - Integratie van non-binaire personen
 - Vrije definitie van gender als nieuwe discriminatievorm?

Prof. dr. Pieter Cannoot

Docent recht en diversiteit

VAKGROEP METAJURIDICA, PRIVAAT- EN
ONDERNEMINGSRECHT

E pieter.cannoot@ugent.be

M +32 499 21 03 46

www.ugent.be

 Universiteit Gent

 @ugent

 @ugent

 Ghent University